

Εργαστήριο 5^ο : «Μπαίνοντας στη θέση του άλλου»

- ✚ Εργαστηριακός Κύκλος: **Ζω καλύτερα – Ευ Ζην**
Τομέας: **iii. Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση**
- ✚ Εργαστηριακός Κύκλος: **Ενδιαφέρομαι και Ενεργώ – Κοινωνική
Συναίσθηση και Ευθύνη**
Τομείς: **i. Ανθρώπινα δικαιώματα και συμπερίληψη**
iii. Αλληλοσεβασμός και διαφορετικότητα

Ομάδα στόχου: Μαθήτριες/-τές Δ' - Ε' - ΣΤ' τάξεων Δημοτικού Σχολείου

Ενδεικτικός διδακτικός χρόνος: 4 ώρες

Δραστηριότητες που περιλαμβάνει το εργαστήριο:

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<ul style="list-style-type: none"> • Καλλιέργεια των δεξιοτήτων που ακολουθούν, με έμφαση σε: συνεργασία, συμμετοχή και επικοινωνιακή ικανότητα, σεβασμός στη διαφορετικότητα, εμπιστοσύνη και αλληλοσεβασμός, ενσυναίσθηση • Αντίσταση απέναντι στα αρνητικά στερεότυπα • Πιο κοντά στη ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα • Ανατροπή του σχολικού εκφοβισμού για ΛΟΑΤΚΙ+ ζητήματα 	Α. Παραδοσιακά έμφυλα στερεότυπα	ΦΩΤΟΤΥΠΙΑ 1, ΦΩΤΟΤΥΠΙΑ 2, μολύβια, στυλό
	Β. Θετικά πρότυπα ανεξάρτητα από το φύλο των ατόμων	
	Γ. Κατανόηση και Ενσυναίσθηση - Κάρτες σεναρίων	Σενάρια

Δεξιότητες που καλλιεργούνται:

Δεξιότητες Μάθησης

- Κριτική σκέψη
- Επικοινωνία
- Συνεργασία
- Δημιουργικότητα

Δεξιότητες Ζωής

- Αυτομέριμνα
- Κοινωνικές Δεξιότητες
- Πολιτειότητα
- Ενσυναίσθηση και ευαισθησία
- Ανθεκτικότητα
- Υπευθυνότητα
- Πρωτοβουλία

MIT: Δεξιότητες της τεχνολογίας και της επιστήμης

- Πληροφορικός γραμματισμός (ICT literacy)
- Ψηφιακός γραμματισμός (digital literacy)
- Γραμματισμός στα μέσα (media literacy),
- Τεχνολογικός γραμματισμός (technology literacy)
- Ψηφιακές Ανθρωπιστικές Επιστήμες
- Ασφαλή πλοήγηση στο διαδίκτυο (αντιμετώπιση phishing, cyberbullying, κ.ά.)
- Δεξιότητες δημιουργίας και διαμοιρασμού ψηφιακών δημιουργημάτων
- Συνδυαστικές δεξιότητες ψηφιακής τεχνολογίας, επικοινωνίας και συνεργασίας
- Δεξιότητες ανάλυσης και παραγωγής περιεχομένου σε έντυπα και ηλεκτρονικά μέσα
- Δεξιότητες διεπιστημονικής και διαθεματικής χρήσης των νέων τεχνολογιών

Δεξιότητες του νου

- Στρατηγική σκέψη
- Επίλυση προβλημάτων
- Μελέτη περιπτώσεων
- Κατασκευές

Σύνδεση με το ΠΣ – Διαθεματικότητα:

Γλώσσα

- ✓ Χρήση πληροφοριών που έχουν αποκτηθεί από εποπτικά μέσα (πχ. φωτογραφίες) και λέξεων μέσα από το κείμενο για την κατανόηση του κειμένου (πχ. πού, πότε, γιατί και πώς τα βασικά δρώμενα συμβαίνουν).
- ✓ Εμπλοκή σε διαδικασίες κριτικού αναστοχασμού με σκοπό να δουν την διαφορετικότητα των μαθητών, όχι ως εμπόδιο, αλλά ως μέσο εμπλουτισμού της μαθησιακής διαδικασίας.
- ✓ Κριτική σε ιδέες, κείμενα και πληροφορίες.
- ✓ Συμπεράσματα μέσα από ανάλυση και σύνθεση δεδομένων.
- ✓ Αξιοποίηση γλωσσικών δεξιοτήτων για διατύπωση ερωτήσεων, επιχειρημάτων, απόψεων.
- ✓ Ταξινόμηση πληροφοριών.

Μελέτη περιβάλλοντος-Κοινωνική και πολιτική αγωγή

- ✓ Ευαισθητοποίηση απέναντι στα άτομα που για διάφορους λόγους αντιμετωπίζουν προβλήματα.
- ✓ Ευαισθητοποίηση για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα παιδιά στον σχολικό χώρο.
- ✓ Καλλιέργεια πνεύματος συνεργασίας για την αντιμετώπιση προβλημάτων.
- ✓ Αναγνώριση της ανάγκης για σεβασμό και περιφρούρηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (προϋπόθεση για την αρμονική συμβίωση).
- ✓ Σεβασμός στις πεποιθήσεις και τις ιδέες των άλλων.
- ✓ Αναγνώριση και ανατροπή ατομικών και κοινωνικών προκαταλήψεων και ιδεοληψιών.
- ✓ Αποδοχή της διαφορετικότητας μέσα από την ειλικρινή έκφραση κάθε αντίληψης.

Εικαστικά

- ✓ Έκφραση ιδεών, εμπειριών και συναισθημάτων, μέσα από τα έργα και τις κατασκευές.

- ✓ Η τέχνη ως σπουδαίος τρόπος έκφρασης απόψεων, αξιών και ιδεών.
- ✓ Η τέχνη ως εργαλείο για την αποδοχή του «άλλου».

Θρησκευτικά

- ✓ Εδραίωση της άποψης ότι η γνώση και η κατανόηση των άλλων είναι προϋπόθεση για τον πραγματικό σεβασμό και την αρμονική συνύπαρξη μεταξύ των ατόμων.
- ✓ Ανακάλυψη και ανάδειξη της σημασίας της διαφορετικότητας και της ποικιλομορφίας.
- ✓ Αποδοχή και υπεράσπιση του δικαιώματος στη διαφωνία και στη διαφορετικότητα.
- ✓ Ανάδειξη θετικών προτύπων και αξιών.

Αγωγή Υγείας

- ✓ Κατανόηση βασικών παραμέτρων του τρόπου με τον οποίο οι κοινωνικές και πολιτισμικές συνθήκες και τα ΜΜΕ επηρεάζουν και διαμορφώνουν στάσεις και πρότυπα ταύτισης και συμπεριφοράς.

A. Δραστηριότητα: «Παραδοσιακά έμφυλα στερεότυπα»

Ενδεικτικός διδακτικός χρόνος: 45 λεπτά

Διδακτικοί στόχοι:

- Να αναδειχθεί μέσα από τη συμμετοχή των παιδιών στην άσκηση η τάση της κοινωνίας να εγκαθιστά στις συνειδήσεις προαποφασισμένους ρόλους και χαρακτηριστικά για τους άνδρες και τις γυναίκες.
- Να κατανοήσουν τα παιδιά μέσα από τη δραστηριότητα και τη συζήτηση πως τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας του κάθε ατόμου δεν προσδιορίζονται από το βιολογικό του φύλο και πως μπορούν οι κοινωνικές αυτές κατασκευές να επηρεάσουν τη συμπεριφορά και τις αποφάσεις μας.

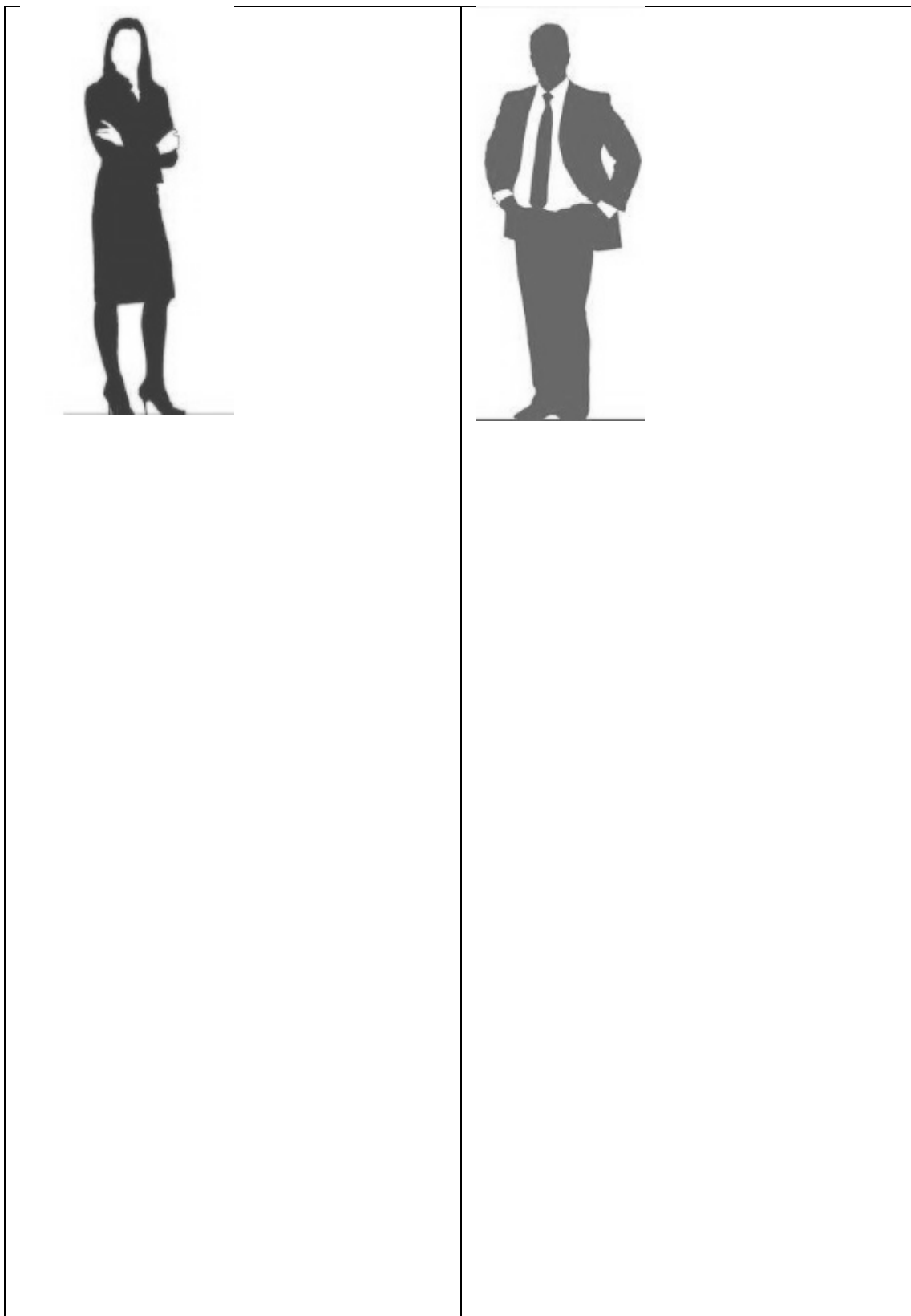
Υλικά:

Φωτοτυπίες από το υλικό που δίνεται παρακάτω.

Περιγραφή δραστηριότητας:

- 1.** Μοιράζετε σε κάθε παιδί από μία φωτοτυπία (φωτοτυπία 1) και από ένα πακετάκι που θα αποτελείται από χαρτάκια με χαρακτηριστικά και ρόλους, τα οποία θα κόψετε από τη φωτοτυπία 2.
- 2.** Ζητήστε από τα παιδιά να τοποθετήσουν τα χαρτάκια αυτά κάτω από το σκίτσο της γυναίκας και του άντρα της φωτοτυπίας 1, σύμφωνα με την κρίση τους. Δώστε τους **10 λεπτά** γι' αυτή τη διαδικασία και τονίστε τους πως πρέπει το κάθε παιδί να ασχοληθεί αποκλειστικά με τη δική του φωτοτυπία, χωρίς να επηρεάζεται από την κρίση διπλανών του παιδιών ή να επηρεάζει το ίδιο τα άλλα. Επίσης, επισημάνετε τους πως δεν μπορούν να τοποθετήσουν το ίδιο χαρακτηριστικό ή ρόλο και στα δύο φύλα.
- 3.** Στην συνέχεια, επιλέξτε εσείς πέντε ρόλους ή χαρακτηριστικά, γράψτε τα στον πίνακα και ζητήστε από τα παιδιά να σας πουν σε ποιο φύλο τα έχουν τοποθετήσει. Σημειώστε το πλήθος των επιλογών τους σε σχέση με το φύλο για κάθε χαρακτηριστικό ή ρόλο που έχετε γράψει στον πίνακα.
- 4.** Ζητήστε από τα παιδιά να σας πουν πόσο εύκολο ήταν να επιλέξουν για όλα τα χαρακτηριστικά ή ρόλους το φύλο που τα τοποθέτησαν.
- 5.** Υπήρξαν περιπτώσεις κατά τις οποίες πίστευαν πως ένας ρόλος ή χαρακτηριστικό ταιριάζει και στα δύο φύλα;
- 6.** Γνωρίζουν άτομα που έχουν ένα χαρακτηριστικό που έχουν τοποθετήσει στο άλλο φύλο;
- 7.** Ποιες αποφάσεις και συμπεριφορές μπορεί να επηρεάσουν στη ζωή μας τα παραδοσιακά έμφυλα στερεότυπα;
- 8.** Ζητήστε από τα παιδιά να δημιουργήσουν τις δικές τους φιγούρες, απαλλαγμένες από τα παραδοσιακά έμφυλα στερεότυπα που αναλύθηκαν παραπάνω.

ΦΩΤΟΤΥΠΙΑ 1

Φωτοτυπία 2 (συμπεριφορές, χαρακτηριστικά και ρόλοι). Κόψτε τα χαρτάκια με οδηγό τις διακεκομμένες γραμμές, φτιάξτε πακετάκια και μοιράστε τα στα παιδιά μαζί με τη φωτοτυπία 1.

σκληρός σκληρή	φροντίδα παιδιών	ανεξάρτητος ανεξάρτητη	αναλυτικό μυαλό
δυνατός δυνατή	αποφασιστικός αποφασιστική	κλαίει σπάνια	έξυπνος έξυπνη
συναισθηματικός συναισθηματική	δυναμικός δυναμική	χαμογελαστός χαμογελαστή	αξιόπιστος αξιόπιστη
μιλάει πολύ	φροντίζει τον εαυτό του/της	κοινωνικός κοινωνική	του/της αρέσει το διάβασμα
κλαίει πολύ	λογικός λογική	καλός/καλή οδηγός	του/της αρέσουν οι τέχνες
ευγενικός ευγενική	αναποφάσιστος αναποφάσιστη	καλός/καλή στα σπορ	μαγειρεύει καλά
επηρεάζεται εύκολα από τις γνώμες άλλων	επιθετικός επιθετική	ικανός/ικανή για πρωθυπουργός	μετράει η άποψη του/της
φροντίδα σπιτιού	σοβαρός σοβαρή	καλός/καλή στα μαθηματικά	καλός/καλή επιχειρηματίας

Δημιουργία δραστηριότητας: Μαρία Πατεράκη για το Πολύχρωμο Σχολείο

Β. Δραστηριότητα: «Θετικά πρότυπα ανεξάρτητα από το φύλο των ατόμων»

Ενδεικτικός διδακτικός χρόνος: 45 λεπτά

Διδακτικοί στόχοι: Μέσα από αυτή τη δραστηριότητα τα παιδιά:

- Θα περιγράψουν τις ποιότητες και τα ισχυρά στοιχεία του χαρακτήρα που εκτιμούν στους άλλους ανθρώπους.
- Θα σκεφτούν τη φύση αυτών των ποιτήτων και των ισχυρών στοιχείων του χαρακτήρα των ανθρώπων ανεξάρτητα από το φύλο τους.

Περιγραφή δραστηριότητας:

1. Εξηγήστε ότι αυτή η δραστηριότητα θα εστιάσει στις θετικές ποιότητες που θαυμάζουμε στους άλλους ανθρώπους και αποτελούν προσωπικές μας αξίες. Για να ξεκινήσουμε θα εστιάσουμε στις ποιότητες κάποιων ανθρώπων που γνωρίζουμε και θαυμάζουμε.
2. Δώστε ένα παράδειγμα περιγράφοντας τις ποιότητες ενός ατόμου που θαυμάζετε. Δώστε παραδείγματα για το πώς μπορούν να φανούν αυτές οι ποιότητες μέσα από τη συμπεριφορά ενός ατόμου. Γράψτε μερικές ποιότητες και ισχυρά στοιχεία χαρακτήρα στον πίνακα. Για παράδειγμα: θάρρος, ειλικρίνεια, δικαιοσύνη, ευγένεια, δημιουργικότητα, εξυπνάδα, αγάπη.
3. Δώστε λίγο χρόνο στα παιδιά να σκεφτούν το άτομο το οποίο θαυμάζουν ή σέβονται. Αυτό θα πρέπει να είναι ένα άτομο που γνωρίζουν στην πραγματική ζωή. Ένα άτομο με το οποίο να νιώθουν οικειότητα. Ίσως ένα πρόσωπο από το φιλικό ή οικογενειακό περιβάλλον τους. Δε χρειάζεται να πουν το όνομα του ατόμου αυτού. Ζητήστε από τα παιδιά να γράψουν τρεις από τις ποιότητες που διακρίνουν στο άτομο που θαυμάζουν.
4. Ζητήστε από τα παιδιά να δημιουργήσουν ζεύγη ή ομάδες των τριών ατόμων και να μοιραστούν μεταξύ τους τις λέξεις που επέλεξαν για να περιγράψουν τις ποιότητες των ατόμων που θαυμάζουν.

5. Ζητήστε να σηκωθεί ένα παιδί, από κάθε ζεύγος ή τριμελή ομάδα, στον πίνακα και να γράφει όλες τις λέξεις που έγραψε το κάθε μέλος της διμελούς ή τριμελούς ομάδας για να περιγράψει τις ποιότητες του ατόμου που θαυμάζει.
6. Επισημάνετε ότι οι ποιότητες αυτές που θαυμάζουμε δεν έχουν εκ φύσεως σχέση με το φύλο. Έτσι, μπορεί να θαυμάζουμε χαρακτηριστικά όπως θάρρος, αφοσίωση, σοφία, δημιουργικότητα, χιούμορ ή υπομονή σε κάθε άτομο ανεξάρτητα από το φύλο του.
7. Ζητήστε από κάθε παιδί να σχεδιάσει ένα απλό ανθρωπάκι στο χαρτί του και εξηγήστε πως αυτό είναι το πρότυπό τους. Στη συνέχεια ζητήστε, βάσει όσων έχουν γραφτεί στον πίνακα, να γράψουν γύρω από τη φιγούρα όλες τις ποιότητες που ταιριάζουν στο πρότυπό τους.
8. Ζητήστε από τα παιδιά να κυκλώσουν μόνο μία από αυτές τις ποιότητες. Αυτή που θεωρούν πιο σημαντική από όλες στο πρότυπό τους.
9. Εξηγήστε στα παιδιά ότι πολλές φορές προσέχουμε στους άλλους ανθρώπους ποιότητες που ήδη έχουμε εμείς. Έτσι, η ποιότητα που έβαλε σε κύκλο το κάθε παιδί για το πρότυπό του, ενδεχομένως να είναι ποιότητα του ίδιου του παιδιού. Ζητήστε από τα παιδιά να προσπαθήσουν να θυμηθούν περιπτώσεις όπου χρησιμοποίησαν αυτές τις ποιότητες. Ποιες είναι οι ποιότητες για τις οποίες θα μπορούσαμε να προσπαθήσουμε να εφαρμόσουμε μέσα στο σχολείο, ώστε να όλα τα παιδιά να νιώθουν ισότιμα και άξια σεβασμού, ανεξάρτητα από το φύλο τους ή άλλες διαφορές;
10. Ενθαρρύνετε τα παιδιά να κρατήσουν τις ζωγραφιές αυτές και να προσπαθούν να χρησιμοποιούν αυτές τις ποιότητες στην καθημερινή τους ζωή και έξω από το σχολείο.

Πηγή: *Connect with respect. Preventing gender-based violence in schools*
Μετάφραση – Προσαρμογή: Μαρία Πατεράκη για το Πολύχρωμο Σχολείο (2019)

Γ. Δραστηριότητα: «Κατανόηση και ενσυναίσθηση-Κάρτες σεναρίων»

Διάρκεια: 45 λεπτά

Διδακτικός στόχος:

- Ευαισθητοποίηση σχετικά με τις διακρίσεις και τον αποκλεισμό.
- Αναζήτηση τρόπων κοινωνικής στήριξης και συμπερίληψης όλων των μαθητών/μαθητριών.

Περιγραφή δραστηριότητας

1. Διαβάστε στα παιδιά μια ιστορία-σενάριο που περιλαμβάνει ένα στοιχείο διάκρισης με βάση τη διαφορετικότητα ή ζητήστε τους να σας πουν δικές τους ιστορίες
2. Κάντε τους ερωτήσεις όπως:
  - Γιατί ο X (άτομο το οποίο έχει υποστεί διάκριση) στοχοποιήθηκε;
  - Πώς μπορεί να ένιωθε ο X από αυτή την κατάσταση;
  - Πώς θα νιώθατε εσείς στη θέση του X;
  - Τι θα κάνατε;
3. Χρησιμοποιήστε την ιστορία ως αφορμή για να συζητήσετε το ότι μερικοί άνθρωποι στοχοποιούνται και δέχονται επίθεση, επειδή τα χαρακτηριστικά τους δε θεωρούνται «κανονικά».
4. Συζητήστε γιατί οι άνθρωποι αυτοί δέχονται επιθέσεις:
  - θα μπορούσε να είναι επειδή τα άλλα άτομα αισθάνονται πως απειλούνται από τη διαφορετικότητά τους;

Η δραστηριότητα μπορεί να αποτελέσει την αρχή μιας συζήτησης για τον εκφοβισμό.

Πηγή: UNESCO & IDAHO Committee Lesson Plan

<http://goo.gl/hHtKcQ>

Μετάφραση- Επιμέλεια – Προσαρμογή: Πολύχρωμο Σχολείο (2016)

Κάρτες σεναρίων

Σενάριο 1^ο :

Η Ελένη κι ο Γιώργος παίζουν και μεταμφιέζονται με τα ρούχα στην τάξη. Ο Γιώργος διαλέγει ένα φόρεμα και η Ελένη του λέει πως τα αγόρια δε φοράνε φορέματα. Πώς μπορείς να βοηθήσεις τον Γιώργο;

Σενάριο 2^ο :

Η Μαρία έχει δύο μαμάδες. Κάποια παιδιά στο σχολείο την κοροϊδεύουν και της λένε ότι δεν έχει κανονική οικογένεια. Πώς μπορείς να βοηθήσεις τη Μαρία;

Σενάριο 3^ο :

Ο Γιάννης ακούει κάποια παιδιά στο προαύλιο να μιλάνε για ένα πρόγραμμα στην τηλεόραση που του αρέσει. «Αυτό το σόου είναι τόσο γκέι!» και αρχίζουν να γελάνε. Πώς μπορείς να βοηθήσεις το Γιάννη;

Σενάριο 4^ο :

Ο Παντελής εξομολογήθηκε στο φίλο του Αλέξη ότι είναι ομοφυλόφιλος, αλλά ο Αλέξης δεν καταλαβαίνει τι σημαίνει αυτό. Πώς μπορείς να βοηθήσεις τον Παντελή να εξηγήσει στο φίλο του τι σημαίνει;

Σενάριο 5^ο :

Ο Μάρκος έχει αρχίσει να αισθάνεται ότι ταυτίζεται πιο πολύ με την ταυτότητα φύλου «κορίτσι». Στο σχολείο έχει ζητήσει να τον φωνάζουν Μαρκέλλα, αλλά κάποιοι κάνουν αρνητικά σχόλια και τον χαρακτηρίζουν με άσχημες λέξεις. Πώς μπορείς να βοηθήσεις;

Σενάριο 6^ο :

Ο Άλκης γνωρίζει από μικρός ότι γεννήθηκε ίντερσεξ (με χρωμοσώματα ΧΧΥ), αλλά το έχει πει σε πολύ λίγα παιδιά. Έχει πολύ λεπτή φωνή και μακριά μαλλιά, δεν έχει «ποντίκια» (δυνατούς μυς), κάνει μπαλέτο και συνήθως παίζει με τα κορίτσια στο διάλειμμα, γιατί τα αγόρια του λένε πως δεν είναι αρκετά δυνατός για να παίξει μαζί τους. Σήμερα ο γυμναστής τους ζήτησε να χωριστούν σε «αγόρια – κορίτσια» και ο Άλκης στάθηκε στη μέση

προβληματισμένος. Κάποια αγόρια άρχισαν να γελάνε μαζί του. Πώς μπορείς να βοηθήσεις τον Άλκη;

Σενάριο 7^ο :

Η Μυρτώ έχει γεννηθεί ίντερσεξ (με χρωμοσώματα XY) και το έμαθε πολύ πρόσφατα (στην ΣΤ' δημοτικού). Νιώθει από πάντα κορίτσι και βλέπει τις φίλες της να βγάζουν στήθος, αλλά σε εκείνην δε συμβαίνει το ίδιο. Ο γιατρός της είπε πως θα πρέπει να παίρνει ορμόνες και να κάνει υπομονή για να της συμβεί. Όμως χτες στα αποδυτήρια, κάποια κορίτσια την έδειχναν και γελούσαν μεταξύ τους, λέγοντας: «Μοιάζει με αγόρι, κανείς δε θα θέλει να τα φτιάξει μαζί της!». Πώς μπορείς να βοηθήσεις την Μυρτώ;

Σενάριο 8^ο :

Οι γονείς της Άννας έχουν χωρίσει και τώρα η μαμά της ζει με τη σύντροφό της. Οι φίλοι της Άννας δε θέλουν να την επισκεφτούν στο σπίτι της πια γιατί λένε ότι η μαμά της είναι «παράξενη». Πώς μπορείς να βοηθήσεις την Άννα;

Πηγή: <https://www.welcomingschools.org/>

Μετάφραση: Κατερίνα Νάσσου

Η συνάντηση κλείνει με μια άσκηση έκφρασης συναισθήματος. Καθόμαστε όλοι σε κύκλο και ο/η καθένας/καθεμιά αναφέρει το συναίσθημα που αισθάνεται: χαρά, αγωνία, ανησυχία, ανακούφιση κλπ. «Προτείνω καθένας/καθεμιά να πει με μια λέξη ή σύντομη φράση πώς νιώθει αυτή τη στιγμή».

Τελικό προϊόν-επέκταση:

- Τα παιδιά δημιουργούν δύο φιγούρες απαλλαγμένες από τα παραδοσιακά έμφυλα στερεότυπα.
- Επίσης, μπορούν να χρησιμοποιηθούν ελευθέρως διαδικτυακά εργαλεία παρασκευής σχεδίασης ή κολάζ, όπως αυτό που διατίθεται από τη σελίδα <https://www.canva.com/create/posters/>, το οποίο μπορεί και να αναρτηθεί στον ιστοχώρο της ομάδας, όπως το padlet, στο blog, ή wiki.
- Άλλη ιδέα είναι να γραφτούν ποιήματα ή άρθρα, σχετικά με το θέμα, που επίσης μπορούν να αναρτηθούν στους ιστοχώρους της ομάδας.

Περισσότερες ιδέες και προτάσεις για το τελικό προϊόν και επέκταση των Εργαστηρίων, μπορείτε να βρείτε και να επιλέξετε κατά περίπτωση (ανάλογα την ηλικιακή ομάδα, το Πρόγραμμα Σπουδών, τα ενδιαφέροντα, το δυναμικό της τάξης κτλ.) στο αρχείο, «**Οδηγίες-Προτάσεις για την αξιοποίηση του Εκπαιδευτικού υλικού**». Στο ίδιο έγγραφο θα βρείτε τρόπους με τους οποίους οι ίδιες εργασίες μπορούν να ολοκληρωθούν διαδικτυακά.

Για περισσότερες πληροφορίες για τους όρους που χρησιμοποιούνται στις δραστηριότητες, βλέπε το **Λεξιλόγιο για τη σεξουαλική ποικιλομορφία-Α΄θμια**, από το Υποστηρικτικό υλικό και **Ίντερσεξ-Φυλλάδιο** από τους Οδηγούς.

Σας προτείνουμε να διαβάσετε τα **Εγχειρίδιο εκπαιδευτικών για μια συμπεριληπτική εκπαίδευση και Unicef-Εξάλειψη των διακρίσεων σε βάρος παιδιών και γονέων που βασίζονται στον σεξουαλικό προσανατολισμό ή/και την ταυτότητα φύλου**, από τους Οδηγούς του Πολύχρωμου Σχολείου.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Με βάση τη βιωματική μεθοδολογική προσέγγιση, τα θέματα προσεγγίζονται με τρόπο ώστε κάθε μαθητής και μαθήτρια συμπεριλαμβανομένων των εμποδιζόμενων αλλά και από διαφορετικό υπόβαθρο μαθητριών/-τών, να μη νιώσουν προσβολή,, αποκλεισμό ή άβολα συναισθήματα κατά τη διάρκεια του μαθήματος. Αντίθετα κάθε μαθητής και μαθήτρια ενδυναμώνεται μέσα από τη δική του πραγματικότητα και το δικό του πολιτισμικό και ηθικό πλαίσιο ώστε να αποκτά ικανότητες και να υιοθετεί στάσεις, αξίες και συμπεριφορές που να ενισχύουν τις ικανότητές του για δημοκρατικό πολιτισμό.